

Wijkcentrum De Schakel

Onderzoek onder wijkbewoners en reguliere huurders

OIS Groningen
Maart 2025

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek	3
1.2 Opzet van het onderzoek	3
2 Resultaten vragenlijst	5
2.1 Respons en achtergrondkenmerken	5
2.2 Behoeftte ontmoetingsplek	6
2.3 Bekendheid en gebruik De Schakel	8
2.4 Beoordeling De Schakel	10
2.5 Ideeën voor de toekomst van De Schakel	11
2.6 Bereidheid en behoefte om bij te dragen	12
2.7 Open opmerkingen	13
3 Bevindingen focusgroepen	14
3.1 Dorps sfeer in de wijk en van het wijkcentrum	14
3.2 Toekomstbestendigheid verenigingen	14
3.3 Nieuwbouw of renovatie	15
3.4 De Schakel als stichting of als onderdeel van de gemeente	17
3.5 Specifieke wensen verenigingen	18
4 Conclusie	19
Colofon	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek

Buurtcentrum De Schakel is al sinds 1966 een belangrijke ontmoetingsplek voor bewoners van Oosterhoogebrug en later ook voor bewoners van Ulgersmaborg. Het biedt onderdak aan tal van verenigingen, bewonersinitiatieven en sportactiviteiten. De gemeente Groningen huurt de gymzaal van het gebouw en stelt deze beschikbaar aan de Oosterhoogebrugschool. Het wijkcentrum is eigendom van Stichting Wijkcentrum De Schakel. Dankzij de inzet van vrijwilligers en de betrokkenheid van wijkbewoners heeft De Schakel altijd een centrale sociale functie in de wijk vervuld.

Sinds 2008 is De Schakel al betrokken geweest bij gesprekken over gebiedsontwikkeling en mogelijke nieuwbouw in Oosterhoogebrug. Vanuit de verwachting dat het gebouw op termijn zou worden vervangen, is toen besloten geen grote investeringen meer te doen in onderhoud. Deze gebiedsontwikkelingen zijn echter niet (tijdig) gerealiseerd. Hierdoor kampt het gebouw inmiddels met achterstallig onderhoud en staat de stichting die het wijkcentrum beheert voor financiële uitdagingen. Deze situatie vraagt om duidelijke keuzes over de toekomst van het wijkcentrum. Samen met het bestuur van De Schakel onderzoekt de gemeente Groningen daarom verschillende toekomstscenario's, zoals renovatie of nieuwbouw. Dit onderzoek vormt daar een onderdeel van en richt zich op de reguliere huurders van het wijkcentrum en de bewoners van Oosterhoogebrug en Ulgersmaborg.

Het doel van dit onderzoek is om samen met de wijkbewoners en betrokken organisaties te komen tot een toekomstbestendig wijkcentrum dat aansluit bij de wensen van de huidige en toekomstige gebruikers. Met een vragenlijst onder wijkbewoners en focusgroepen met huurders brengen we het huidige gebruik van De Schakel in beeld en verzamelen we wensen en ideeën voor de toekomst.

1.2 Opzet van het onderzoek

Wijkbewoners

Om inzicht te krijgen in het gebruik en de behoeften van de wijkbewoners met betrekking tot De Schakel, is een vragenlijst uitgezet. Deze vragenlijst richtte zich op verschillende onderwerpen, zoals de behoefte aan een ontmoetingsplek in de buurt, de gelegenheden waarvoor bewoners het wijkcentrum bezoeken of juist de redenen waarom zij het niet (vaak) bezoeken. Daarnaast werden bewoners gevraagd om De Schakel te beoordelen op aspecten zoals bereikbaarheid, het aanbod van activiteiten en de staat van het gebouw. Tot slot werd er gevraagd naar hun wensen en ideeën voor de toekomst van het wijkcentrum en hun bereidheid om in de toekomst bij te dragen aan De Schakel.

Alle inwoners van Oosterhoogebrug en Ulgersmaborg werden uitgenodigd om deel te nemen aan de vragenlijst via een brief. In totaal werden 2.036 brieven verstuurd, waarin een persoonlijke inlogcode was opgenomen om toegang te krijgen tot de vragenlijst. De brieven werden bezorgd tussen 11 en 20 februari 2025 en de vragenlijst stond tot 28 februari open. Om ook bewoners van andere wijken de mogelijkheid te geven de vragenlijst in te vullen, was er een open link die zonder inlogcode toegankelijk was. Deze werd in de wijkkrant aangekondigd en was beschikbaar vanaf 10 februari.

Voor inwoners die de voorkeur gaven aan een papieren versie van de vragenlijst, lagen deze beschikbaar in het wijkcentrum zelf.

Als extra stimulans werd er een tegoedbon verloten onder de deelnemers aan de vragenlijst voor een diner voor twee personen bij Jantje's Steakcafé.

Huurders van De Schakel

Om een compleet beeld te krijgen van het (toekomstige) gebruik van De Schakel, is het belangrijk om te horen van de verenigingen die gebruik maken van het wijkcentrum. Hiervoor zijn twee focusgroepen georganiseerd, waarvoor alle verenigingen die regelmatig gebruik maken van De Schakel zijn uitgenodigd. Voorafgaand daaraan is een korte vragenlijst verstuurd om alvast basisinformatie over de verenigingen te verzamelen. Hierin werd onder andere gevraagd hoe vaak zij gebruik maken van De Schakel, hoeveel personen deelnemen aan hun activiteiten en welke zalen en voorzieningen zij gebruiken. Deze vragenlijst is gebruikt als input voor de focusgroepen.

Er zijn twaalf verschillende verenigingen uitgenodigd. Bij de eerste focusgroep waren in totaal negen deelnemers aanwezig, afkomstig van vier verenigingen: Schakel Spektakel, Amusementskoor Ratjetoe, Koor Oosterstörn en computerlessen voor 50+. De tweede focusgroep bestond uit elf deelnemers van zes verenigingen: Dansschool Pendulum, Werelddansen, DIO, Bridgeclub, Gouwe Ouwe Dag en het Dameskoor. De enige afwezigen waren de kaartclub en de feestweek.

Tijdens de focusgroepen is er gesproken over een veelheid van onderwerpen: de dorpse sfeer in de wijk en het wijkcentrum, de toekomstbestendigheid van de verenigingen, de keuze tussen nieuwbouw of renovatie, het beheer van De Schakel door de stichting of de gemeente, maar ook over de wensen van de specifieke verenigingen.

2 Resultaten vragenlijst

2.1 Respons en achtergrondkenmerken

In totaal hebben 700 respondenten de vragenlijst (deels) ingevuld, waarvan 327 via een persoonlijke inlogcode uit de brief en 29 via de papieren versie. De andere respondenten gebruikten de open link. De respons verschilt per vraag, omdat niet alle respondenten alle vragen hebben ingevuld.

Buurt

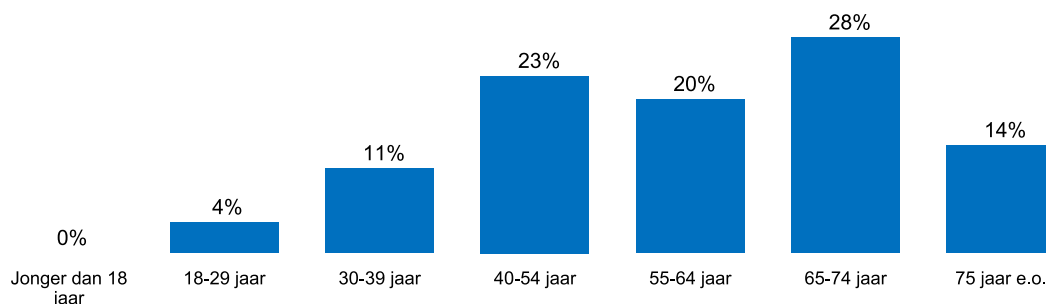
Om inzicht krijgen in de buurt waarin de respondenten wonen, hebben we hen gevraagd hun postcode in te vullen. Van de 584 respondenten die hun postcode hebben ingevuld komen de meeste uit Oosterhoogebrug (51%) of Ulgersmaborg (33%). Een kleiner deel (16%) komt uit andere buurten, voornamelijk omliggende buurten zoals Leeuwenborg en Ruischerwaard.

Leeftijd

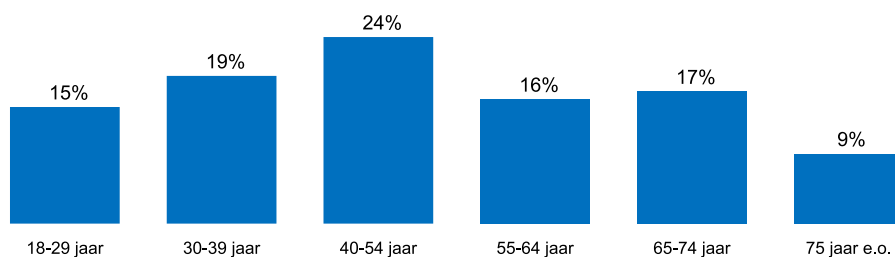
Ook hebben we respondenten gevraagd naar hun leeftijd. Zoals Figuur 1 laat zien, bestaat de grootste groep respondenten uit 65 tot 74-jarigen (28%), gevolgd door de groep van 40 tot 54 jaar (23%) en 55 tot 64 jaar (20%). In verhouding zijn er weinig jongere respondenten: slechts 4% is 18 tot 29 jaar en 11% is 30 tot 39 jaar.

Omdat een deel van de respondenten buiten de wijk woont, geeft de vergelijking met de wijkpopulatie (Figuur 2) slechts een globale indicatie van de verschillen. Toch valt op dat vooral de leeftijdsgroepen van 65 jaar en ouder oververtegenwoordigd zijn in de respons. Jongvolwassenen (18-29 jaar) en inwoners van 30 tot 39 jaar zijn daarentegen relatief minder vertegenwoordigd dan ze in de wijk voorkomen.

Figuur 1. Verdeling respons naar leeftijd (n=621)

Figuur 2. Leeftijdsverdeling 18-plussers in de wijk Oosterhoogebrug-Ulgersmaborg (n=3.626)

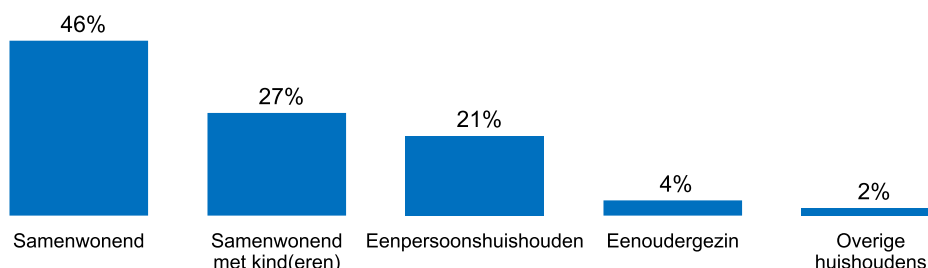

Type huishouden

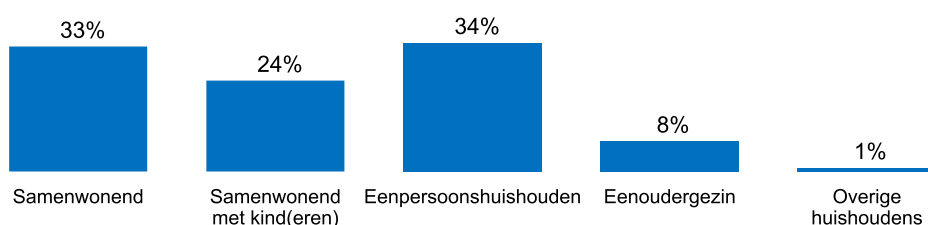
We vroegen respondenten ook hoe hun huishouden eruit ziet (Figuur 3) en vergeleken dit met de

huishoudens in de wijk Oosterhoogebrug-Ulgersmaborg (Figuur 4). Hierbij geldt opnieuw de kanttekening dat de vergelijking enigszins vertekend kan zijn, doordat een deel van de respondenten buiten de wijk woont. Opvallend is dat het aandeel samenwonenden zonder kinderen onder de respondenten (46%) aanzienlijk hoger ligt dan in de wijk (33%). Alleenwonenden zijn juist minder vertegenwoordigd onder de respondenten: 21% tegenover 34% van de wijkbewoners.

Figuur 3. Verdeling respons naar type huishouden (n=616)

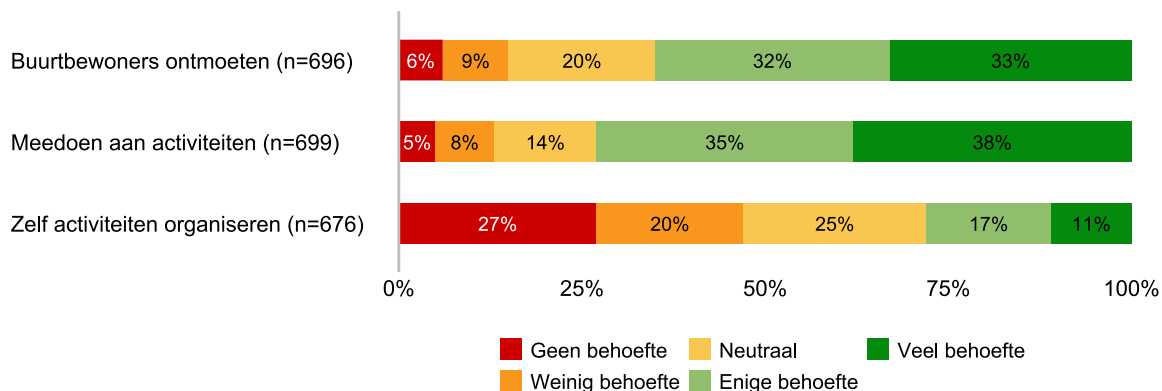
Figuur 4. Verdeling type huishouden in de wijk Oosterhoogebrug-Ulgersmaborg (n=2.110)

2.2 Behoeftte ontmoetingsplek

We vroegen de respondenten in hoeverre zij behoefte hebben aan een plek in de buurt om buurtbewoners te ontmoeten, activiteiten te doen of zelf activiteiten te organiseren. In totaal geeft 79% aan behoefte te hebben aan ten minste één van de drie aspecten van een ontmoetingsplek in de buurt. Slechts 9% kiest overall voor geen of weinig behoefte. Twee derde (65%) van de respondenten heeft enige of veel behoefte aan een plek om buurtbewoners te ontmoeten (Figuur 5). Slechts 15% heeft daar geen of weinig behoefte aan. De behoefte om mee te doen aan activiteiten is nog groter: bijna drie kwart (73%) geeft aan daar enige of veel behoefte aan te hebben. Een plek om zelf activiteiten te organiseren is relatief minder belangrijk: bijna de helft (47%) heeft daar weinig of geen behoefte aan. Toch geeft 28% (189 respondenten) aan wél behoefte te hebben aan een plek om activiteiten te organiseren.

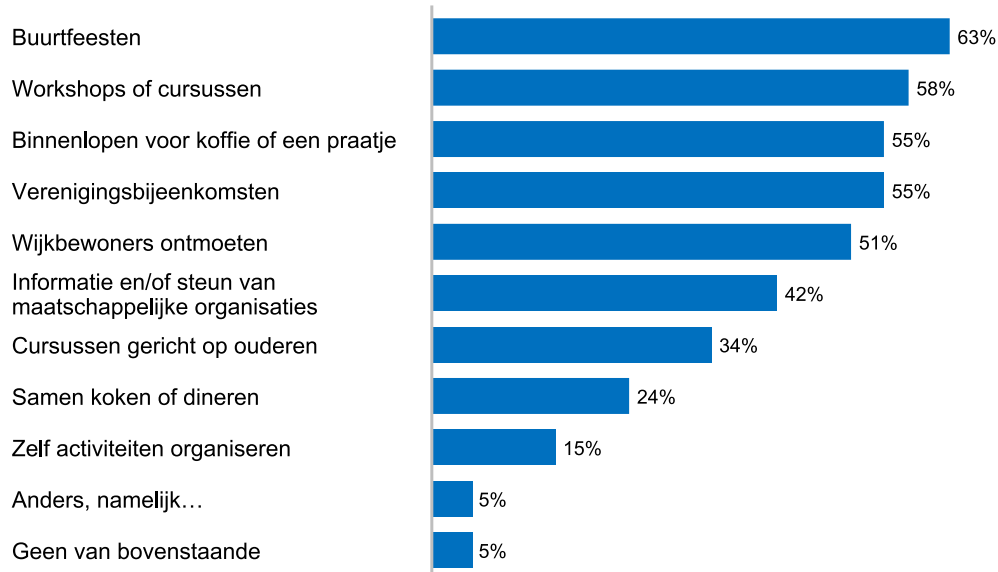
Figuur 5. In hoeverre heeft u behoefte aan een plek in de buurt om...

Type activiteiten

Vervolgens vroegen we de respondenten wat voor activiteiten zij op een ontmoetingsplek in de buurt zouden willen doen. Ze konden hierbij meerdere antwoorden kiezen. Bijna alle respondenten (95%) hebben interesse in ten minste één van de activiteiten. Buurtfeesten wordt het vaakst genoemd: 63% van de respondenten zou hier graag aan deelnemen (Figuur 6). Ook workshops of cursussen (58%), binnenlopen voor koffie of een praatje (55%) en verenigingsbijeenkomsten (55%) worden door een groot deel van de respondenten gekozen. De open antwoordoptie 'Anders, namelijk...' wordt door 5% van de respondenten gekozen. Ze noemen in hun antwoorden onder andere activiteiten voor kinderen, sportactiviteiten voor ouderen, een (tweedehands)markt en muziekovertredens.

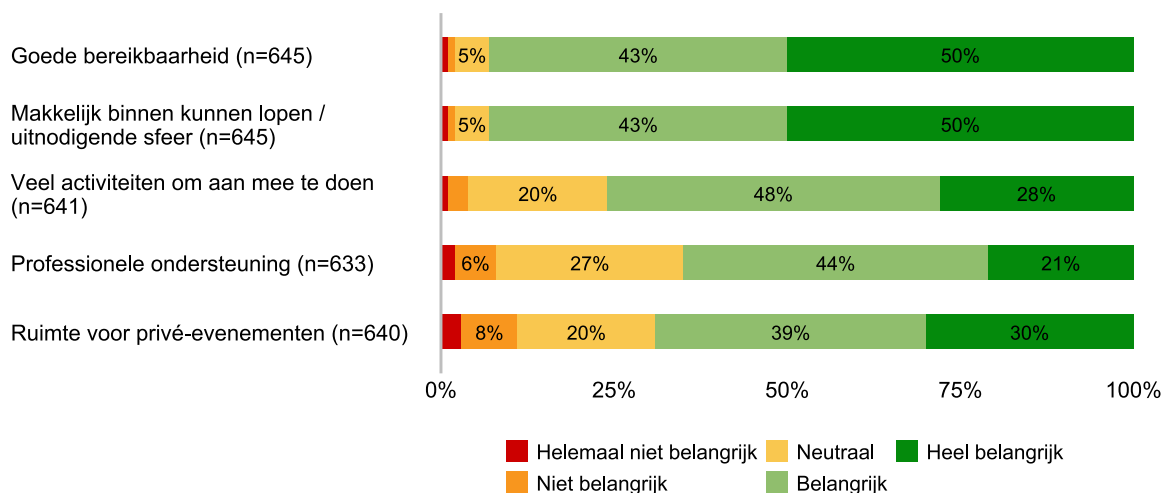
Figuur 6. Wat zou u graag in een ontmoetingsplek in de buurt willen doen? (n=674)

Belangrijke aspecten

We vroegen de respondenten hoe belangrijk zij verschillende aspecten vinden voor een ontmoetingsplek in de buurt (Figuur 7). Goede bereikbaarheid en een uitnodigende sfeer worden het vaakst als belangrijk of heel belangrijk beoordeeld: 93% van de respondenten vindt deze aspecten van belang. Beide worden door de helft van de respondenten (50%) zelfs als heel belangrijk beoordeeld. Daarnaast wordt een ruim aanbod aan activiteiten ook door de meerderheid (76%) als (heel) belangrijk ervaren. Professionele ondersteuning (zoals contact met instanties) is voor minder respondenten van belang: 65% vindt dit (heel) belangrijk, terwijl 27% hier neutraal tegenover staat. Het aspect ruimte voor privé-evenementen (zoals feestjes of bijeenkomsten) vinden respondenten ook relatief minder belangrijk. Toch vindt nog 69% van hen dit wel (heel) belangrijk.

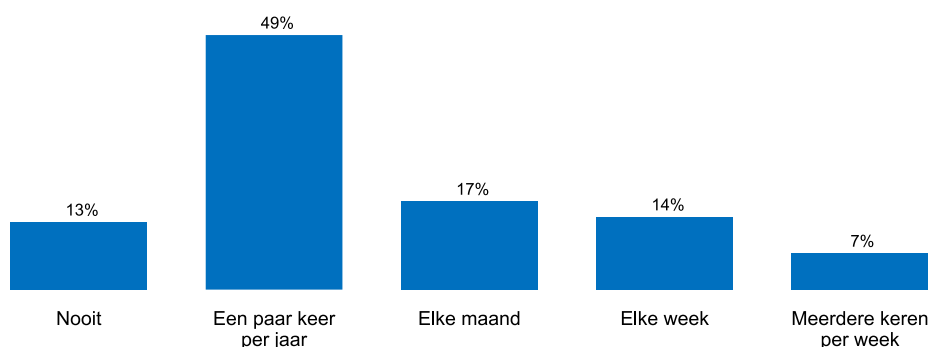
Figuur 7. Hoe belangrijk vindt u de volgende aspecten van een ontmoetingsplek in de buurt?

2.3 Bekendheid en gebruik De Schakel

Om een beeld te krijgen van hoe bekend de respondenten zijn met het wijkcentrum De Schakel, vroegen we hen hoe vaak ze het wijkcentrum bezoeken. De helft (49%) van de respondenten komt er een paar keer per jaar (Figuur 8). Andere respondenten bezoeken De Schakel regelmatig: 17% komt er maandelijks, 14% wekelijks en 7% zelfs meerdere keren per week. Slechts 13% van de respondenten geeft aan De Schakel nooit te bezoeken.

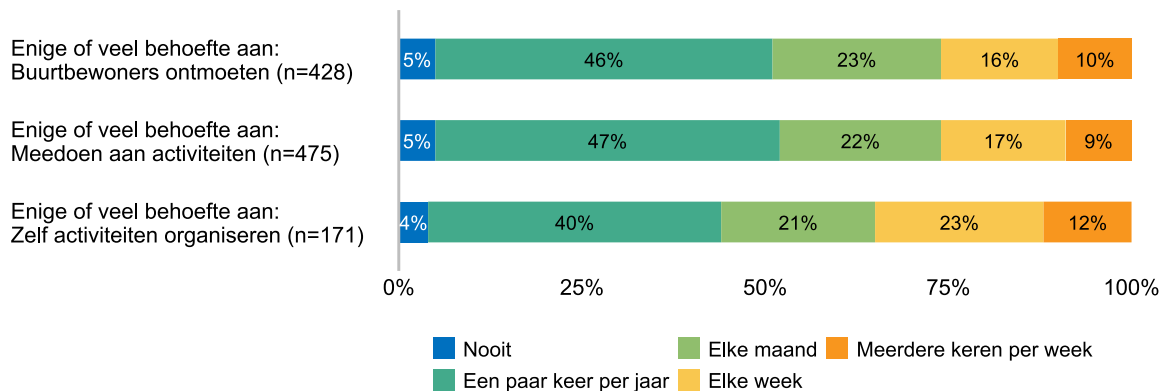
Figuur 8. Bezoekt u wijkcentrum De Schakel wel eens? (n=639)

Bezoek van respondenten met behoefte aan een ontmoetingsplek

In Figuur 9 zoomen we in op de bezoekfrequentie van de respondenten die eerder aangaven dat ze enige of veel behoefte hebben aan een ontmoetingsplek in de buurt. Opvallend is dat de grote meerderheid van deze respondenten De Schakel in ieder geval af en toe bezoekt: slechts 4-5% met behoefte aan een ontmoetingsplek in de buurt bezoekt het wijkcentrum nooit. Toch komt een grote deel van deze respondenten slechts een paar keer per jaar (40-47%).

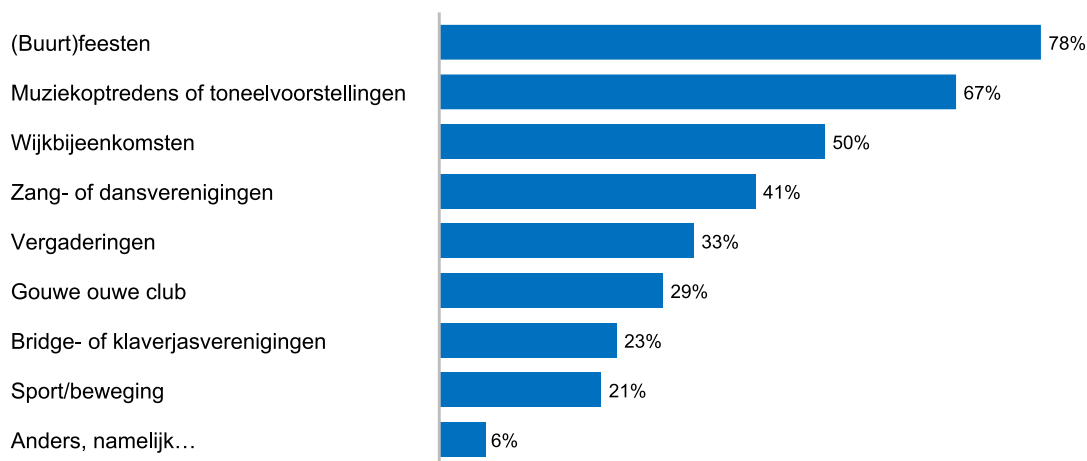
Figuur 9. Bezoek De Schakel van respondenten met behoefte aan een ontmoetingsplek

Gelegenheid van bezoek

Aan de respondenten die aangeven De Schakel elke maand of vaker bezoeken, hebben wij gevraagd naar de gelegenheid daarvoor. Ze konden daarbij meerdere antwoorden kiezen. (Buurt)feesten zijn voor 78% van deze respondenten een gelegenheid waarvoor ze in De Schakel komen (zie Figuur 10). Ook voor muziekoptredens of toneelvoorstellingen (67%) en wijkbijeenkomsten (50%) komen veel van hen naar De Schakel.

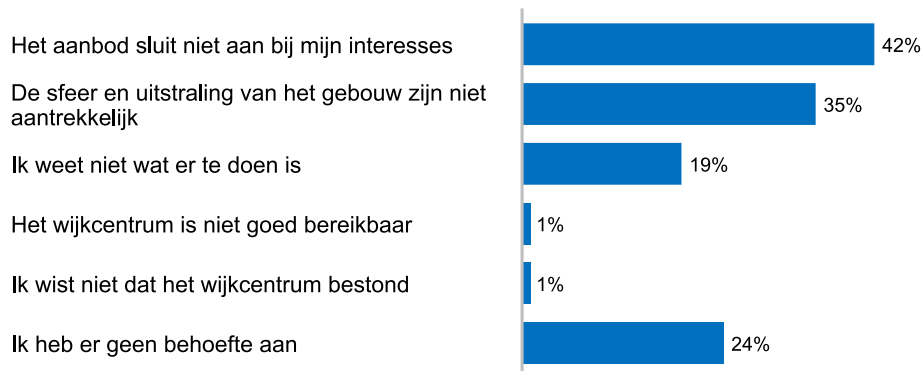
Figuur 10. Bij welke gelegenheid bezoekt u De Schakel? (n=239)

Redenen dat respondenten De Schakel niet vaak bezoeken

De respondenten die aangeven dat ze De Schakel een paar keer per jaar of nooit bezoeken, hebben we gevraagd waarom ze niet (vaker) komen. Ze konden hierbij meerdere antwoorden kiezen. Figuur 11 laat zien dat 42% van de respondenten De Schakel niet (vaker) bezoekt omdat het aanbod niet aansluit bij hun interesses. Ook geeft 35% aan dat ze de sfeer en uitstraling van het gebouw niet aantrekkelijk vinden en weet 19% niet wat er in het wijkcentrum te doen is. Ten slotte geeft 24% aan dat zij simpelweg geen behoefte hebben om het wijkcentrum (vaker) te bezoeken. De bereikbaarheid is voor bijna niemand (1%) een reden om niet vaak naar De Schakel komen en bijna iedereen is ook bekend met het bestaan van De Schakel.

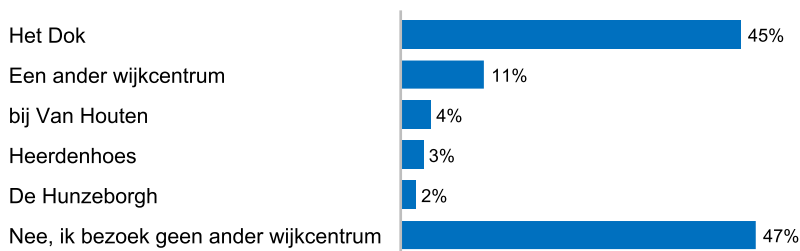
Figuur 11. Waarom bezoekt u wijkcentrum De Schakel niet (vaak)? (n=396)

Bezoek andere wijkcentra

We vroegen de respondenten ook of zij wel eens andere wijkcentra in de buurt bezoeken. In totaal geeft 53% aan dat zij ten minste één ander wijkcentrum wel eens bezoeken. Vooral Het Dok in Lewenborg wordt veel bezocht, 45% van de respondenten bezoekt dat wel eens (Figuur 12). De andere wijkcentra in de omgeving worden minder door de respondenten bezocht: 4% bezoekt bij Van Houten wel eens, 3% het Heerdenhoes en 2% De Hunzeborgh. Ten slotte geeft 11% van de respondenten aan wel eens een ander wijkcentrum te bezoeken.

Figuur 12. Bezoekt u wel eens een ander wijkcentrum in de omgeving, zo ja welke? (n=590)

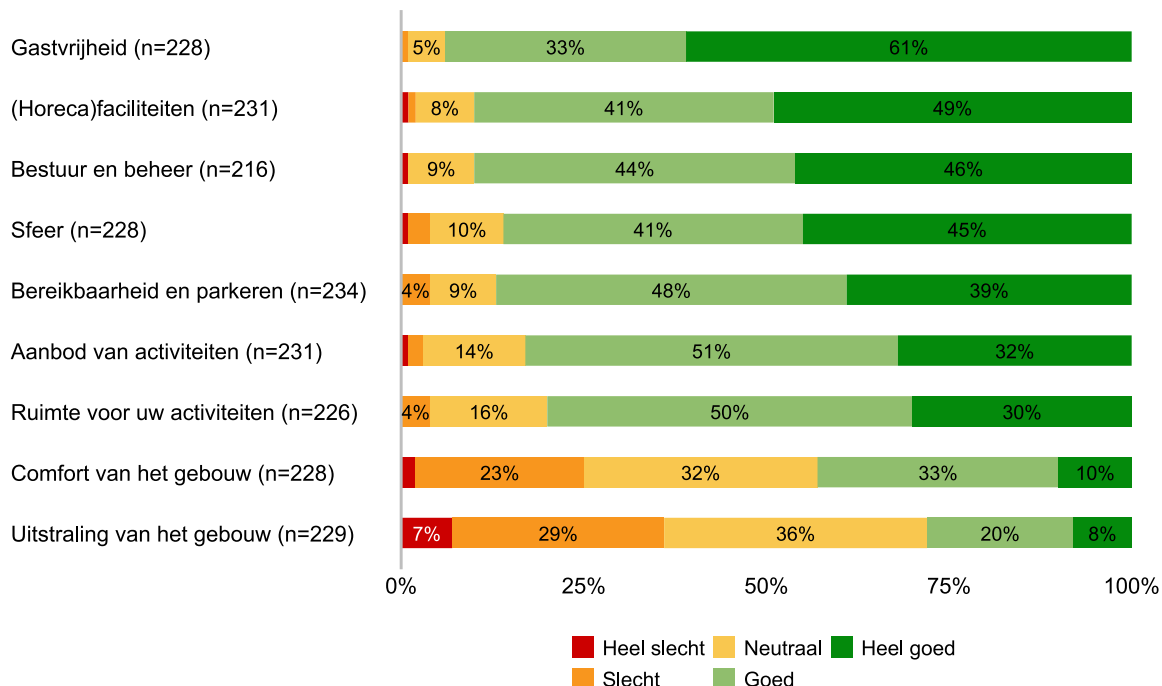

2.4 Beoordeling De Schakel

Aan de respondenten die De Schakel ten minste elke maand bezoeken, hebben we gevraagd hoe zij verschillende aspecten van het wijkcentrum beoordelen. Zoals Figuur 13 laat zien, zijn de respondenten over het algemeen zeer positief. De gastvrijheid van De Schakel wordt het meest positief beoordeeld: 94% van de respondenten vindt deze goed of heel goed. Ook de (horeca)faciliteiten (90%) het bestuur en beheer (90%) en de sfeer (86%) worden door een grote meerderheid positief beoordeeld.

De meningen zijn meer verdeeld over het comfort van het gebouw (temperatuur, ruimte en inrichting) en de uitstraling van het gebouw. Het comfort vindt 43% van de respondenten (heel) goed, maar een kwart (25%) beoordeelt het als (heel) slecht. Een derde (32%) is neutraal. De uitstraling van het gebouw krijgt de laagste waardering: 37% van de respondenten beoordeelt deze als (heel) slecht, terwijl ruim een derde (36%) hierover neutraal is. Slechts 28% vindt de uitstraling van het gebouw (heel) goed.

Figuur 13. Wat vindt u van de volgende onderdelen van De Schakel?

2.5 Ideeën voor de toekomst van De Schakel

We vroegen de respondenten naar hun ideeën en wensen voor de toekomst van De Schakel. In totaal lieten 334 respondenten een opmerking achter. Veel respondenten benadrukken daarin de belangrijke functie van De Schakel voor de wijk. Ze noemen het wijkcentrum een *“belangrijk ontmoetingspunt”* en een *“onmisbare pijler”* en vinden dat het *“moet blijven bestaan en doorgaan zoals het nu is”*. Daarbij pleiten zij ervoor om De Schakel te behouden, maar wel te vernieuwen, zodat het een plek blijft waar buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten.

“Het is één van de vaste kernen van ons ‘dorp’. Ik hoop dat dit nog heel lang zo kan blijven!”

“Het wijkcentrum is het kloppend hart van Oosterhoogebrug en moet blijven bestaan! Mensen komen hier om elkaar te ontmoeten, het versterkt de sociale cohesie en het draagt bij aan een sterke en bijzondere wijk.”

Verder gaan veel opmerkingen specifiek over het opknappen van het gebouw. Respondenten geven aan dat het gebouw verouderd is en toe is aan renovatie. Ze stellen voor om De Schakel een modernere en meer uitnodigende uitstraling te geven.

“Het gebouw is verouderd, mag opgeknapt worden en frissere uitstraling krijgen die uitnodigt om naar binnen te stappen.”

“Het lijkt soms alsof er niks zit, waardoor het minder aantrekkelijk is om er ook een keer heen te gaan.”

Naast de uitstraling van het gebouw zien veel respondenten graag meer variatie in het activiteitenaanbod, zodat er voor alle leeftijden en doelgroepen iets te doen is. Een aantal respondenten geeft aan zich nu niet thuis te voelen in het aanbod. Vooral activiteiten voor jongeren en families met kleine kinderen worden vaak genoemd als wens.

"Er een modernere, uitnodigendere plek van maken voor de nieuwe, jongere generaties in de wijk."

"Zou leuk zijn als er een leuk cafeetje zou zijn waar je goed kan zitten met kleine kinderen ook en misschien ook een speelplek."

Daarnaast geven enkele respondenten aan dat de bekendheid van het aanbod verbeterd kan worden. Zij stellen voor om de communicatie over activiteiten te versterken, bijvoorbeeld via de website.

Ook de functie van De Schakel als ontmoetingsplek komt in veel opmerkingen naar voren. Respondenten geven aan dat De Schakel een laagdrempelige plek zou kunnen zijn waar buurtbewoners gemakkelijk binnen kunnen lopen en *"waar ruimte is om elkaar spontaan te ontmoeten"*. Een café en andere vormen van eet- en drinkgelegenheden worden hiervoor vaak genoemd:

"Een leuke hippe plek om koffie te drinken of lunchen."

"Een aantrekkelijke plek om een kopje koffie te drinken en buurtgenoten te ontmoeten."

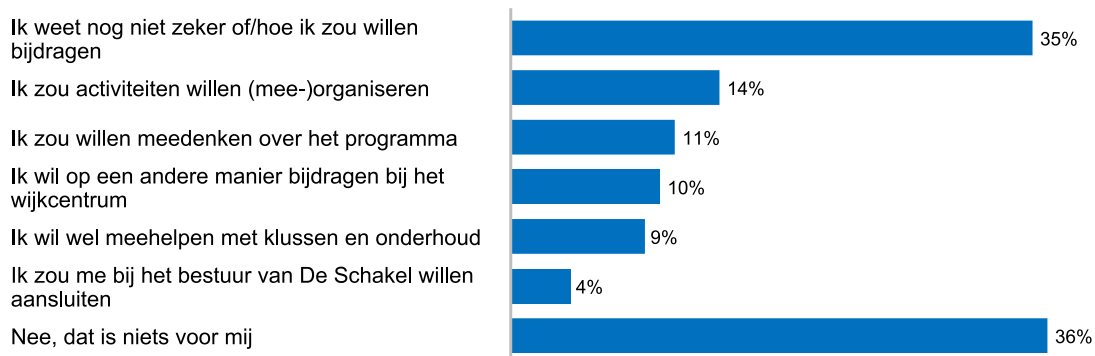
Ten slotte noemen verschillende respondenten ook de locatie van De Schakel, maar de meningen daarover zijn verdeeld. Sommige respondenten stellen voor het wijkcentrum te verplaatsen zodat het dichterbij Ulgersmaborg komt. Toch vinden veel andere respondenten de huidige locatie juist fijn:

"De Schakel zit op een goede plek, voldoende parkeergelegenheid en is een centrale plek in de wijk."

2.6 Bereidheid en behoefte om bij te dragen

Ten slotte vroegen we de respondenten of zij zelf iets zouden willen bijdragen of organiseren bij wijkcentrum De Schakel. Een groot deel van de respondenten staat hiervoor open (64%), hoewel 35% nog niet zeker weet of en hoe zij zouden willen bijdragen (Figuur 14). De meest gekozen concrete bijdrage is het (mee-)organiseren van activiteiten (14%), gevolgd door het meedenken over het programma (11%) en helpen bij klussen en onderhoud (9%). Verder geeft 4% van de respondenten dat zij zich bij het bestuur van De Schakel zouden willen aansluiten en zou 10% op een andere manier willen bijdragen bij het wijkcentrum.

Figuur 14. Zou u zelf iets willen bijdragen of organiseren bij het wijkcentrum De Schakel? (n=513)

2.7 Open opmerkingen

Aan het einde van de vragenlijst konden respondenten nog andere opmerkingen delen over het wijkcentrum of de vragenlijst. In de 133 reacties zien we veel terugkerende onderwerpen uit de antwoorden op de eerdere open vraag. Zo benoemen respondenten opnieuw het belang van De Schakel voor ontmoeting en saamhorigheid in de wijk. Ook worden suggesties herhaald om het wijkcentrum te vernieuwen, gezelliger te maken, het activiteitenaanbod te verbreden en een laagdrempelige, open inloop aan te bieden. Daarnaast delen sommige respondenten hun waardering voor De Schakel of hun enthousiasme over de mogelijke vernieuwing.

3 Bevindingen focusgroepen

3.1 Dorpse sfeer in de wijk en van het wijkcentrum

Het wijkcentrum vervult een centrale rol in de buurt, voor zowel de bewoners als specifieke verenigingen. De deelnemers aan de focusgroepen spreken over de buurt waar zij wonen als “het dorp” en De Schakel wordt aangeduid als “dorpshuis” of “dorpscentrum”. Een aantal deelnemers woont al voor langere tijd in een van de wijken en in de focusgroepen komt regelmatig een beschrijving voorbij van de historie van De Schakel. Een van de belangrijkste bevindingen is dat het wijkcentrum niet mag verdwijnen. Daarbij wordt benoemd dat het (tijdelijk) verdwijnen van het wijkcentrum grote gevolgen zou hebben voor de sociale cohesie in de buurt, zoals ook blijkt uit het volgende citaat:

“Het gaat om het middelpunt van het sociaal leven in Oosterhoogebrug. Heel veel komen hier samen. Nou, dat heb je allemaal wel gehoord. Dus daar kun je toch niet zonder in een dorp?” – Koorlid Dameskoor

Ook hoe de leden van de verschillende verenigingen met elkaar omgaan wordt in dezelfde termen besproken als de sfeer in de wijk: men gunt elkaar iets, houdt rekening met elkaar en er kan onderling veel geregeld worden. Vrij snel werd duidelijk dat er een hoge bezettingsgraad is in De Schakel, waardoor dit onderling contact af en toe ook nodig is.

“En dat is zo gemoedelijk: je belt elkaar even op, overleggen we even en dan ruilen we gewoon. Dat kan gewoon allemaal.” – Lid Werelddansen

Uit de focusgroepen wordt duidelijk dat de verenigen verschillende doelgroepen proberen te bereiken. Sommige verenigingen maken voornamelijk gebruik van de ruimte omdat deze voor de specifieke vereniging het meeste voordeel biedt (bijvoorbeeld door de toegankelijkheid, beschikbare parkeerplaatsen of specifieke voorzieningen zoals een houten vloer), waarbij sommige verenigingen een paar keer per jaar een (uitverkochte) voorstelling geeft in De Schakel. Andere verenigingen proberen een zo groot mogelijke groep bewoners van de wijken te betrekken bij hun activiteiten:

“Bij ons verschilt het heel erg wat voor publiek er komt. Een toneelavond, daar komt vaak toch wel wat ouder publiek. Bij de pubquiz zien wij drie generaties tegelijk, van jong tot oud. Zo’n bluesmiddag, daar komt ook weer een heel specifiek publiek op af: mensen die je anders weer niet in De Schakel ziet. Workshops is ook weer een ander publiek vaak. Dus bij ons wisselt dat heel erg.” – Lid Schakel Spektakel

3.2 Toekomstbestendigheid verenigingen

De meeste verenigingen hebben meer dan 50 leden, de Bridgeclub en DIO zijn hierbij uitschieters naar boven met respectievelijk rond de 110 en 146 leden en de Computercursus voor 50+ en Werelddansen zitten hier ruim onder. Ondanks dat de gemiddelde leeftijd van de leden van meerdere verenigingen met 60 jaar en ouder redelijk hoog ligt, gaf men in de focusgroepen aan dat er zonder al te veel inspanning eenzelfde grootte van het ledenbestand blijft. Het vertrouwen in de

toekomst blijkt uit het volgende citaat:

“Wij hebben net een enquête gehouden over hoe onze leden denken over het koor en de toekomst. Nou, 90% die zegt van, we gaan gewoon door. Hoe dan ook. Dus blijven bestaan doen we.” – Koorlid Ratjetoe

De uitzondering hierop is Werelddansen, zij verwachten een krimp en uiteindelijk dat zij stoppen te bestaan. De bridgeclub en dansvereniging Pendulum verwachten juist dat zij de komende tijd groeien.

“Maar wij zijn nog best wel jong. We bestaan nog maar twee jaar, dus wij zijn ook nog in de groei. Een wilde prognose is dat we over vijf jaar op ongeveer tweehonderd mensen zitten. Dat zat ook ongeveer bij de studentenvereniging.” – Danslid Pendulum

Over het algemeen zijn er geen zorgen over het voortbestaan van de verenigingen. Er lijkt eerder sprake te zijn van een verwachte groei, waarbij de capaciteit van De Schakel een belemmering lijkt te vormen voor groei. Deze signalen werden afgegeven door de Bridgeclub, Pendulum en DIO. Er is een hoge bezettingsgraad en nieuwe verenigingen die gebruik zouden willen maken van De Schakel worden op een wachtlijst gezet.

3.3 Nieuwbouw of renovatie

Zoals eerder beschreven, zijn alle verenigingen van mening dat het wijkcentrum moet blijven bestaan. Daarbij is wel gesproken over renovatie van het huidige pand, nieuwbouw op dezelfde locatie en nieuwbouw op een andere locatie. Alle opties werden beschouwd vanuit mogelijkheden, maar ook vanuit bezorgdheid over het verlies van de identiteit en sfeer die nu toegeschreven worden aan De Schakel en haar gebruikers.

In de focusgroepen werd gespeculeerd over mooie, nieuwe locaties voor een wijkcentrum: de oude zuurstoffabriek, de beestenborg, tussen de Stadsweg en Akeleiweg, maar de meeste verenigingen geven aan dat zij de voorkeur hebben om op de huidige locatie te blijven en een groot deel geeft daarbij aan dat zij zien dat het pand gedateerd is, maar dat dit ook voor een bepaalde sfeer zorgt en dat zij de voorkeur geven aan een renovatie boven nieuwbouw.

“Eigenlijk is de conclusie dat wij allemaal met z'n allen denken van, dit moet blijven bestaan zoals het nu is. Alleen het heeft gewoon een stuk onderhoud nodig.” – Koorlid Ratjetoe

De deelnemers aan de focusgroepen geven aan dat de huidige locatie de voorkeur heeft boven andere locaties door de bereikbaarheid, de gratis parkeerplaatsen en de nabijheid van de Albert Heijn. Daarbij is het voor gebruikers van het wijkcentrum handig om voor of na een bezoek aan De Schakel nog boodschappen te doen, maar de nabijheid van de Albert Heijn zorgt ook ervoor dat voorbijgangers gewezen kunnen worden op activiteiten in het wijkcentrum. Daarnaast wordt benoemd dat het pand goed bereikbaar is voor inwoners uit beide wijken.

Vanuit DIO wordt benoemd dat zij verwachten dat het tijdelijk onderbrengen van de activiteiten in Meerstad (of ergens anders) een groot gat zal slaan in het ledenbestand, waarbij het opnieuw opstarten van activiteiten in De Schakel moeilijk zal zijn. In het verlengde hiervan is gesproken over de gymzaal die los van het wijkcentrum gebouwd zou kunnen worden. Waar de meeste verenigingen gebruik maken van deze zaal, gaat het voor deze verenigingen voornamelijk om de grootte van de ruimte. Een gymzaal los van het wijkcentrum wordt dan ook niet per se als negatief ervaren. Hierbij heeft DIO nog een speciaal belang: zou zouden meer subsidie krijgen als de gymzaal bij de school aangebouwd wordt en in handen komt van de gemeente. Een grote voorwaarde voor de meeste verenigingen is wel dat er een grote zaal in een nieuw of vernieuwd wijkcentrum blijft. Meerdere leden van de verenigingen benadrukken dat de verschillende grootte ruimtes een cruciaal onderdeel is van het wijkcentrum.

Een groot gedeelte van de aanwezigen bij de focusgroepen geeft aan een ruimte te missen waar hun leden, of bijvoorbeeld ouders, kunnen zitten voor, na of tijdens een activiteit. Als een dergelijke ruimte wel aanwezig zou zijn, verwachten de leden van de verenigingen dat dit ertoe zal leiden dat er meer onderlinge binding ontstaat tussen de leden van dezelfde verenigingen, maar ook tussen de verschillende verenigingen.

"Ik denk dat het voor ons ook wel relevant is om een soort ontmoetingsplek te hebben. Vooral voor na de lessen of er vlak voor, of tijdens de pauze, we zijn een stichting en we draaien ook op vrijwilligers. Dus als we echt die mensen willen betrekken bij wat we doen als stichting, los van dat zij cursisten zijn en wij lessen aanbieden, is dat nu lastig." – Danslid Pendulum

Daarnaast zou een belangrijke functie van een dergelijke ruimte zijn dat dit kan leiden tot het werven van meer vrijwilligers en het betrekken krijgen van mensen bij wijkcentrum De Schakel.

"We hebben heel veel moeite om vrijwilligers te vinden. Dat komt ook voor een groot gedeelte omdat we de ouders eigenlijk niet kennen. Ik kan wel in de kleedkamer gaan zitten en met ze praten, maar dat is niet een gezellige plek om dat te doen." – Lid DIO

Op dit moment is het wijkcentrum alleen open ten behoeve van activiteiten van de verenigingen. De verenigingen die meer inspelen op de buurt geven aan dat er veel interesse vanuit de wijk is om deel te nemen aan de georganiseerde activiteiten (bijv. Gouwe Ouwe Dag of de wintermarkt van Schakel Spektakel), maar ook als (oud-)bewoners van de buurt herkennen de deelnemers aan de focusgroepen deze signalen:

"Ik weet wel dat de behoefte er bij sommige mensen is. Zet er een biljart in, dan kunnen we biljarten. Of we willen een kopje koffie halen nadat we boodschappen hebben gedaan bij de Albert Heijn. Of tussen zes en acht 's avonds op vrijdag een patatje kunnen halen. Er is best wel een behoefte voor losse dingen, een inloop." – Lid van Werelddansen en Gouwe Ouwe Dag

Naast een ruimere openingstijd, komt in de focusgroepen een aantal keer naar voren dat bepaalde

faciliteiten geen zin hebben omdat deze hier in het verleden ook geen gebruik van werd gemaakt of doordat er een te grote regeldruk kwam. Voorbeelden hiervan zijn het WIJ-team waar weinig gebruik van werd gemaakt, volgens de deelnemers van de focusgroepen door de grote zelfredzaamheid van de bewoners in de buurt, maar ook bijvoorbeeld een jongerenhok of een Rabobank. Toch sluit een deel van de deelnemers niet uit dat buurtbewoners nu misschien wel meer open zouden staan voor een ontmoetingsplek waar ouderen bijvoorbeeld ook voor zorgvragen heen kunnen.

"We veranderen natuurlijk ook wel met elkaar. Vroeger waren het echt Oosterhoogebruggers: 'Dat dut ik nait hor, goa ik nait hin'. Maar ik zou me ook kunnen voorstellen dat ook de ouderen veranderen en dat ze misschien toch wel op een of ander moment deze kant op komen. Maar dan moet het ook gefaciliteerd worden, dat is er nu niet." – Lid van Werelddansen

Hierbij wordt wel meermaals benadrukt dat bepaalde voorzieningen ook al in Leeuwenborg zijn en dat dat eigenlijk net te dichtbij is om ook in De Schakel te willen hebben, bijvoorbeeld het WIJ-team, een speel-o-theek of een huisarts. Daarnaast wordt genoemd dat er ook al een aantal voorzieningen in de Albert Heijn zit, bijvoorbeeld een fysiotherapeut, tandarts en ophaalpunt voor medicatie. Ook geeft een deel aan dat er al genoeg wordt georganiseerd en een vrije inloop of meer voorzieningen niet per se nodig is.

3.4 De Schakel als stichting of als onderdeel van de gemeente

Ten slotte was een groot thema het eigenaarschap van het wijkcentrum. Op dit moment is De Schakel een van de weinige wijkcentra in de gemeente Groningen die een stichting als eigenaar heeft, waarbij in dit geval ook de grond waarop het pand staat van de stichting is. Op het moment dat dit thema werd aangestipt, werd snel duidelijk dat het grootste gedeelte van de deelnemers aan de focusgroepen niet willen dat de gemeente eigenaar wordt van het gebouw. Een groot gedeelte van deze eerste reactie lijkt voort te komen uit emotie. De Schakel is sinds de oprichting meegegroeid met de wijken Oosterhoogebrug en Ulgersmaborg. Bij elke uitbreiding is het gebouw medegefinancierd door de wijkbewoners zelf. Veel van de deelnemers aan de focusgroepen kunnen meepraten over de ontwikkeling(en) die De Schakel heeft doorgemaakt.

"Ja, ik heb het nog meegemaakt dat dit gebouw er kwam, met certificaten. Ik heb nog twee certificaten van 25 gulden: we moesten zelf met een bedrag komen, ik weet niet meer precies wat voor bedrag, zodat we subsidies kregen om het gebouw te bouwen." – Koorlid Oosterstörn

Voor de meeste deelnemers staat de gemeente voor een stugge organisatie, weinig flexibel en een verlies van het dorpse gevoel:

"Het wordt beheerd door een stichting. We hebben nu een beheerder die werkt als lijm voor verenigingen en als magneet voor mensen van buiten. Het is de huidige, unieke combinatie die een grote invloed hebben op hoe het nu is. En ik denk als het gebouw van de gemeente zou zijn, dat loopt toch heel anders dan hier." – Koorlid Ratjetoe

Sommige deelnemers benoemen juist voordelen die met beheer van de gemeente gepaard zouden kunnen gaan, zij zien bijvoorbeeld een kans voor ruimere openingstijden van het wijkcentrum, waardoor er ook een meer laagdrempelige inloop zou kunnen zijn.

3.5 Specifieke wensen verenigingen

Er is bij de deelnemers van de focusgroepen een groot verschil tussen de emotionele betekenis van het wijkcentrum De Schakel en de functie die een wijkcentrum aan zich heeft. Alle verenigingen zijn zeer te spreken over het bestuur van De Schakel en dat het een stichting is. De deelnemers aan de focusgroepen benoemen het belang van de verschillende grootte ruimtes, waarbij de meeste verenigingen de grotere zalen gebruiken. De Schakel wordt benoemd als multifunctioneelcentrum: het centrum moet ruimte blijven bieden aan zang, dans, sport en toneel, maar ook feesten, zowel voor de buurt als privé.

Er werden enkele vereisten en wensen genoemd. De meeste verenigingen willen het behoud van:

- Verschillende groottes zalen, waarvan ten minste één niet kleiner is dan de huidige Beukemazaal. Voor stijldansvereniging Pendulum is daarbij een vereiste dat de vloer van deze grote zaal van hout is.
- Blijft de grote zaal ook de gymzaal, dan is het voor DIO van belang dat de ruimte aan de huidige norm voldoet. Op dit moment is het plafond van de gymzaal te laag.
- Geluidsinstallatie
- Podium
- Opslagruimte
- Kledruimten

Daarnaast werden een aantal wensen genoemd:

- Een mogelijkheid tot nazit voor de verenigingen.
- Sfeerverlichting/dimlicht in de grote zaal.
- Mogelijkheid tot inloop.
- Toegankelijkheid voor minder validen verbeteren.

Hierbij vermelden wij dat dit informatie is die is opgehaald uit focusgroepen, waardoor specifieke wensen en behoeften van elke vereniging niet alle op een evenwichtige manier meegenomen kunnen worden. Op het moment dat er een beslissing genomen dient te worden, is het belangrijk om rekening te houden met (1) het gewenste gebruik van m² per activiteit, (2) voorzieningen in de zaal, specifiek de geluidsinstallatie, lichten, soort vloer, kledruimte en opslagruimte, (3) huidig en verwacht gebruik (keren per week en welke dag), (4) behoefte aan ruimte voor nazit (koffie, thee, wat anders) en (5) reserveringssysteem van zalen en doorgeven van wijzigingen.

4 Conclusie

De resultaten van de vragenlijst onder wijkbewoners en de bevindingen van de focusgroepen met huurders van De Schakel, laten beide zien dat er een sterke wens bestaat om het wijkcentrum te behouden. Uit de vragenlijst blijkt dat veel respondenten behoefte hebben aan een ontmoetingsplek in de buurt, met name om burens te ontmoeten en deel te nemen aan activiteiten. Ook in de open antwoorden noemen respondenten dat ze graag willen dat De Schakel blijft bestaan en dat het een belangrijke verbindende functie heeft in de wijk. Datzelfde werd ook tijdens de focusgroepen uitgesproken door de aanwezige verenigingen. Een kanttekening bij de resultaten van de vragenlijst is wel dat de respondenten voornamelijk lijken te bestaan uit gebruikers van De Schakel. Daarmee zijn de uitkomsten dus niet volledig representatief voor de alle wijkbewoners.

Zowel de wijkbewoners als verenigingen noemen ook dat het gebouw toe is aan een opknappbeurt. In de vragenlijst zijn respondenten positief over aspecten zoals de gastvrijheid, de faciliteiten en de sfeer, maar minder tevreden over het comfort en de uitstraling van het gebouw zelf. Ook relatief veel respondenten die De Schakel niet (vaak) bezoeken, kiezen de uitstraling van het gebouw als reden om dat niet te doen. In de focusgroepen werd daarnaast ook bezorgdheid uitgesproken over het behouden van de huidige, dorpse sfeer en identiteit van het wijkcentrum en over de impact van het (tijdelijke) verplaatsen van de activiteiten bij een verbouwing of verhuizing.

Zowel in de vragenlijst als in de focusgroepen komt een behoefte naar voren aan ruimere openingstijden en meer mogelijkheden voor laagdrempelig contact tussen buurtbewoners. Veel respondenten geven aan het waardevol te vinden als er ruimte is om spontaan binnen te lopen, bijvoorbeeld voor een kop koffie of een praatje. In de focusgroepen wordt het ontbreken van een geschikte ruimte voor nazit en informele ontmoetingen als een gemis ervaren. Het realiseren van een dergelijke ontmoetingsruimte wordt daar genoemd als een mogelijke manier om de onderlinge banden, zowel binnen als buiten de verenigingen, te versterken. Dit sluit goed aan bij de wens van wijkbewoners om van De Schakel een laagdrempelige ontmoetingsplek te maken.

Een onderwerp wat vooral in de vragenlijst naar voren komt, is het verbreden van het aanbod van het wijkcentrum. Vooral met het oog op het aantrekken van een breder publiek. Van de respondenten die aangeven dat ze De Schakel niet (vaak) bezoeken, geeft een groot deel als reden dat het aanbod hen niet aanspreekt. Ook in de open antwoorden zien we terug dat een aantal respondenten zich niet kunnen vinden in het huidige aanbod of zich geen onderdeel voelen van de huidige doelgroep. Anderzijds horen we in de focusgroepen dat de bezettingsgraad van De Schakel hoog is en dat verenigingen verwachten te blijven groeien. Beide signalen kunnen aanleiding geven om na te denken over uitbreiding van De Schakel, bijvoorbeeld door middel van ruimere openingstijden of extra ruimtes voor activiteiten.

Colofon

Wijkcentrum De Schakel

Auteurs

Marissa Schouten
Halewijn Drent
Gert Bos

Maand van uitgave

Maart 2025

Opdrachtgever

Gemeente Groningen

Fotografie

Deon Prins

Uitgave

Onderzoek, Informatie en Statistiek Groningen

Online publicaties OIS Groningen

<https://publicaties.oisgroningen.nl/>

LinkedIn

<https://linkedin.com/company/ois-groningen>

Contactgegevens

T: (050) 367 56 30
E: info@oisgroningen.nl
I: www.oisgroningen.nl